

Herziening criteria inkoop hout

Voorstel voor herziening criteria inkoop hout in het kader van het inkoopbeleid van de Rijksoverheid

Martijn Boosten, Mark van Benthem & Joyce Penninkhof

Wageningen, oktober 2017

Herziening criteria inkoop hout

Voorstel voor herziening criteria inkoop hout in het kader van het inkoopbeleid van de Rijksoverheid

Martijn Boosten, Mark van Benthem & Joyce Penninkhof

Wageningen, oktober 2017

Colofon

© Stichting Probos, Wageningen, oktober 2017

Auteurs: Martijn Boosten, Mark van Benthem & Joyce Penninkhof

Titel: Herziening criteria inkoop hout
Voorstel voor herziening criteria inkoop hout in het kader van het inkoopbeleid van de Rijksoverheid

Uitgever: Stichting Probos
Postbus 253, 6700 AG Wageningen
tel. 0317-46 65 55, fax 0317-41 02 47
mail@probos.nl
www.probos.nl

Opdrachtgever(s):
Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Directie Duurzaamheid

1. Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
2. Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.
3. Stichting Probos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Voorwoord

Jaarlijks besteden de verschillende overheden tientallen miljarden euro's aan producten en diensten. De Rijksoverheid wil met haar inkoopbeleid de markt verduurzamen. In 2008 is bepaald dat alle rijksinstanties vanaf 2010 uitsluitend aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout mogen inkopen en aanbesteden. Andere overheden hebben zich aan deze doelstelling gecommitteerd vanaf 1 januari 2015. Deze doelstelling geldt voor alle aankopen en dus ook voor hout en houtproducten, zoals papier en meubilair.

Duurzaam geproduceerd hout is afkomstig uit duurzaam beheerde bossen waarbij rekening wordt gehouden met sociale, ecologische én economische aspecten. Door duurzaam geproduceerd hout en houten producten in te kopen zorgen we ervoor dat onze bossen voor huidige en toekomstige generaties beschikbaar blijven. Het duurzaam inkoopbeleid van de Rijksoverheid is een aanjager voor het verduurzamen van de houtmarkt in Nederland en daarmee een stimulans voor duurzaam bosbeheer wereldwijd.

Sinds 2008 wordt er gewerkt met de Nederlandse Inkoopcriteria, verwoord in het 'Timber Procurement Assessment System' (TPAS), om de duurzame herkomst van hout te toetsen. Diverse ontwikkelingen, waaronder de evaluatie van TPAC, vormen aanleiding voor het ministerie van Infrastructuur en Milieu voor een verkenning van de mogelijkheden voor actualiseringen en modernisering van het inkoopbeleid voor duurzaam hout. Aan Probos is gevraagd om inzichtelijk te maken op welke wijze in een nieuwe vereenvoudigde set criteria - afhankelijk van toekomstige beleidskeuzes - rekening kan worden gehouden met deze ontwikkelingen.

Het onderzoek is begeleid vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en het ministerie van Economische Zaken (EZ). De conceptcriteria zijn tijdens een feedbacksessie voorgelegd aan een bredere groep beleidsmedewerkers van de ministeries van IenM, EZ, Binnenlandse Zaken en Rijkswaterstaat. Tot slot hebben juristen van de ministeries van IenM en EZ feedback gegeven op de conceptcriteria. Op basis van de verzamelde feedback is een voorstel voor een toekomstige set inkoopcriteria in dit rapport opgesteld. Wij danken allen voor de prettige en constructieve samenwerking.

De auteurs

Wageningen, 4 augustus 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Recente ontwikkelingen en achtergronden	7
1.3 Opdracht en werkwijze	8
1.4 Leeswijzer	9
2 Voorgestelde inkoopcriteria	11
2.1 Overkoepelend criterium	11
2.2 Criteria voor duurzaam bosbeheer	12
2.3 Criteria voor FLEGT	15
2.4 Criteria voor hergebruikt hout	16
3 Verkenning community-based certificering	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Suggesties inkoopcriteria	20
3.3 Conclusie	20
4 Aanbevelingen	21
5 Bronnen	23
Bijlage 1 - Voorbeeld Award Criteria voor fair trade	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds 2010 streeft de Rijksoverheid ernaar alleen nog hout in te kopen dat aan vastgestelde duurzaamheidscriteria voldoet. In 2008 is de Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) opgericht met als taak om te toetsen of houtcertificatiesystemen voldoen aan de gestelde criteria (Timber Procurement Assessment System, TPAS). Deze commissie brengt hierover advies uit aan de Staatssecretaris van IenM, die vervolgens besluit over acceptatie van het getoetste houtcertificatiesysteem.

In 2015/2016 is de toetsingscommissie en het toetsingssysteem geëvalueerd door Royal HaskoningDHV (Royal HaskoningDHV, 2016). Uit de evaluatie blijkt dat TPAC en TPAS een waardevolle bijdrage hebben geleverd aan het Nederlandse overheidsbeleid voor de inkoop van duurzaam geproduceerd hout. In de evaluatie wordt tevens een aantal verbetermogelijkheden geïdentificeerd, waaronder het actualiseren en vereenvoudigen van de duurzaamheidscriteria. Royal HaskoningDHV geeft aan dat na een periode van intensief toetsen, waarin houtcertificatiesystemen meermaals hebben bewezen het gewenste duurzaamheidsniveau te halen, een volgende fase aanbreekt. Dit is een natuurlijk moment voor heroverweging en herziening van het huidige toetsingssysteem. In dat kader vraagt het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) naar een verkenning van de mogelijkheden voor vereenvoudiging van de set duurzaamheidscriteria.

1.2 Recente ontwikkelingen en achtergronden

Voor de herziening van de inkoopcriteria voor hout zijn de volgende ontwikkelingen en achtergronden van belang:

1. Bij het vaststellen van het TPAS systeem in 2008 was een vijfjaarlijkse herziening van het systeem voorzien. In de praktijk is hier geen opvolging aan gegeven, omdat de mogelijkheid aanwezig leek om Europees tot coördinatie te komen. Nu dit Europees niet gelukt is wil (IenM) alsnog de criteria herzien, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de andere Europese criteria en toetsingssystemen voor de inkoop van duurzaam geproduceerd hout.
2. De Europese Commissie (EC) is van mening dat een aantal van de principes en criteria uit de inkoopcriteria voor duurzaam hout (TPAS) niet voldoende specifiek, duidelijk en transparant zijn.
3. De evaluatie van de Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) door Royal HaskoningDHV uit 2016 heeft niet expliciet gekeken naar de inhoud van TPAS en TPAC, maar brengt wel verbeterpunten naar voren. Hieruit blijkt dat de TPAS-criteria omvangrijk zijn en de toetsingsmethodiek complex is en niet in alle aspecten transparant. Dit is te verklaren vanuit de ontstaansgeschiedenis van TPAC, maar vraagt nu om aanpassing aan de nieuwe context. Een van de doelen van de herziening is de vereenvoudiging van de criteria en daarmee het vergemakkelijken van de toepasbaarheid van de criteria in de praktijk.
4. Eind 2016 is de eerste lading FLEGT-hout naar Europa gekomen. FLEGT staat voor Forest Law Enforcement Governance and Trade. Als onderdeel van het FLEGT actieplan om illegale houtkap tegen te gaan en de daarmee samenhangende handel uit de wereld te helpen, sluit de EU vrijwillige partnerschapsovereenkomsten (VPA's) met houtproducerende landen. Daarbij worden onder andere afspraken gemaakt over het

verbeteren van de relevante toepasselijke wetgeving, goed bestuur en investeringen in controle-instrumenten. Wanneer het betreffende land de afspraken nakomt zoals gemaakt in de VPA, krijgt het hout uit het betreffende land een zogenaamde ‘FLEGT-vergunning’ en wordt automatisch voldaan aan de EU-houtverordening (EUTR). FLEGT-hout is dus op zijn minst legaal, maar niet per definitie duurzaam. FLEGT vormt wel een belangrijke opstap naar duurzaam bosbeheer in de tropen (IDH, 2016).

5. In het huidige inkoopbeleid is de positie van gerecycled hout niet geduid, terwijl in het kader van een circulaire economie (Rijksoverheid, 2016) het wel wenselijk zou zijn om dit ook als duurzaam te zien.
6. Er is sinds de jaren 90 van de twintigste eeuw door NGO's, verschillende overheden en overheidsinstanties, certificeringssystemen, de bos- en houtsector en een groot aantal andere betrokken hard gewerkt het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt te vergroten. Dit heeft voor 2015 geresulteerd in een marktaandeel van 83,3% voor gezaagd hout en plaatmateriaal en 65,4% voor papier en karton (Oldenburger *et al.*, 2016).
7. Er zijn nieuwe vormen van certificering in opkomst, zoals community-based certificering. Deze hebben geen plek in het inkoopbeleid. Bij de herziening wordt verkend of het mogelijk is dit op een goede manier op te nemen in de inkoopcriteria.

1.3 Opdracht en werkwijze

Probos heeft van IenM de opdracht gekregen om op basis van bovenstaande ontwikkelingen en achtergronden een voorstel voor een set herziene criteria voor de inkoop van hout te ontwikkelen. Het voorstel dient rekening te houden met onderstaande uitgangspunten:

- a) De inkoopcriteria voldoen aan de Nederlandse, EU en internationale wet- en regelgeving.
- b) De inkoopcriteria sluiten waar mogelijk aan bij de vijf andere Europese koplopers (Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België, Luxemburg en Denemarken) en Europese definities van duurzaam bosbeheer.
- c) De inkoopcriteria worden handzamer gemaakt voor inkopers ten opzichte van de huidige criteria (TPAS), zodat overheidsinkopers, ondernemers en andere belanghebbenden de criteria gemakkelijker kunnen gebruiken. De criteria worden getoetst op werkbaarheid door middel van een klankbordsessie met (rijks)inkopers.
- d) De voorgestelde inkoopcriteria beschrijven als keuzeoptie de positie van FLEGT-hout in het inkoopbeleid van de Rijksoverheid.
- e) De voorgestelde inkoopcriteria beschrijven als keuzeoptie de positie van gerecycled hout in het inkoopbeleid van de Rijksoverheid.
- f) De inkoopcriteria houden rekening met de uitkomsten van de evaluatie van de Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC) door Royal HaskoningDHV uit 2016.

De toetsingsprocedure waarmee kan worden geverifieerd of certificeringssystemen en andere bewijsmiddelen voldoen aan de (herziene) inkoopcriteria is niet door Probos herzien. Dit viel buiten de scope van de opdracht.

Probos heeft op basis van de bovengenoemde eisen conceptcriteria samengesteld. Met het oog op de EU Richtlijn 2014/24/EU ‘betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten’¹ is getracht om bij het opstellen van de criteria de volgende algemene handvatten te hanteren:

1. Criteria moeten voldoende specifiek en duidelijk zijn.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0024&from=NL>

2. Criteria moeten proportioneel zijn. M.a.w. criteria moeten zoveel mogelijk eisen stellen aan het product en niet aan de leverancier als geheel of aan zaken die niet direct samenhangen met het productieproces.
3. Criteria moeten transparant en niet-discriminerend zijn. M.a.w. criteria moeten inschrijvers gelijke toegang tot een aanbesteding bieden en mogen geen onrechtvaardige belemmeringen opwerpen.

Criteria ten aanzien van de Chain of Custody en logogebruik en het opzetten, toepassen en beheren van certificeringssystemen en eisen voor meta-systemen, zoals die in de huidige inkoopcriteria (TPAC, 2014) staan, zijn achterwege gelaten. Dergelijke criteria hebben niet direct betrekking op de duurzame herkomst van het hout, maar veeleer op de betrouwbaarheid van certificeringssystemen. De criteria zijn achterwege gelaten vanuit de wens om de criteria meer handzaam te maken en met het oog op de eis vanuit Europese aanbestedingsrichtlijnen dat criteria proportioneel moeten zijn.

De conceptcriteria zijn in twee sessies besproken met de opdrachtgever (IenM) en een vertegenwoordiger van het ministerie van Economische Zaken (EZ). Vervolgens zijn de conceptcriteria tijdens een feedbacksessie op 6 april 2017 voorgelegd aan een bredere groep beleidsmedewerkers van de ministeries van IenM, EZ, Binnenlandse Zaken en Rijkswaterstaat. Tot slot hebben juristen van de ministeries van IenM en EZ feedback gegeven op de conceptcriteria. Op basis van de verzamelde feedback is een voorstel voor een toekomstige set inkoopcriteria in dit rapport opgesteld.

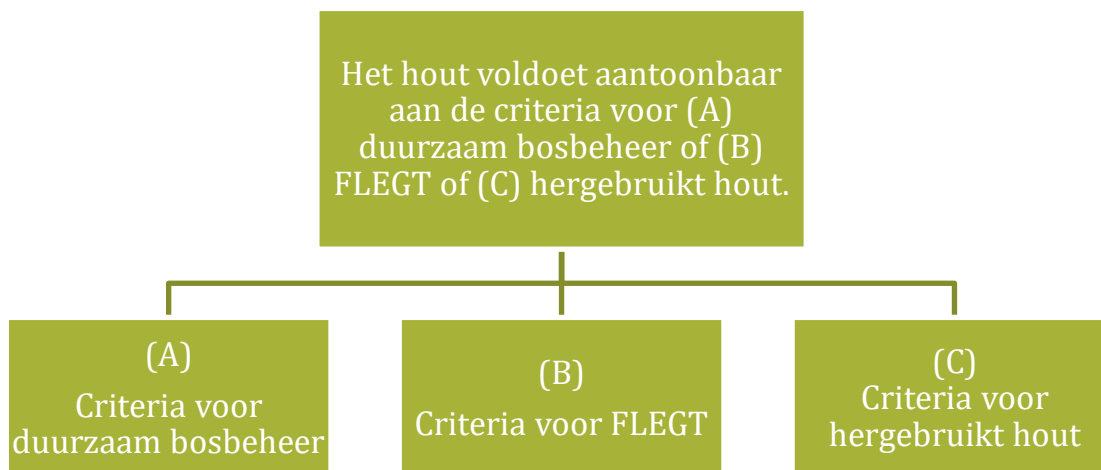
Tot slot is verkend wat de mogelijkheid is om alternatieve certificeringssystemen als community-based certificering een plek te geven in het inkoopbeleid van de Rijksoverheid.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een voorstel voor een nieuwe set inkoopcriteria, inclusief uitleg (guidance) aan de overheidsinkoper over hoe het criterium dient te worden gehanteerd c.q. opgevat. Er wordt ook een toelichting gegeven op de belangrijkste overwegingen die een rol hebben gespeeld bij de formulering van de criteria. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van een verkenning naar community-based certificering en de mogelijkheden om dit een plek te geven in het inkoopbeleid. Tot slot worden in hoofdstuk 4 aanbevelingen gegeven voor de implementatie van de criteria.

2 Voorgestelde inkoopcriteria

Schematisch wordt de volgende opzet voorgesteld voor de inkoopcriteria, waarbij een overheidsinkoper als het ware het volgende stroomschema doorloopt.

In de volgende paragrafen zijn de criteria nader uitgewerkt en toegelicht. De criteria zijn weergegeven in tabelvorm, waarbij in de eerste kolom het criterium is opgenomen en in de tweede kolom uitleg (guidance) aan de inkoper wordt gegeven over hoe het criterium dient te worden gehanteerd c.q. opgevat.

2.1 Overkoepelend criterium

OVERKOEPELEND CRITERIUM	
Al het hout en houtproducten dienen aantoonbaar te voldoen aan de criteria voor (A) duurzaam bosbeheer of (B) FLEGT of (C) hergebruikt hout.	<p>Uitleg: De inkoopcriteria hebben betrekking op hout, houtvezel en houtproducten (zoals papier, karton, meubilair, timmerwerk, GWW-hout etc.). De criteria gelden niet voor hout voor energieopwekking (biomassa)².</p> <p>Het hout en houten producten dienen te voldoen aan de criteria voor duurzaam bosbeheer of aan de criteria voor FLEGT³ of aan de criteria voor hergebruikt hout.</p> <p>De term <u>aantoonbaar</u> houdt in dat het hout en houtproducten herleidbaar moeten zijn</p>

² Hiervoor is door de overheid een separaat traject opgezet (<http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/sde/biomassa/duurzaamheidseisen>).

³ FLEGT: Forest Law Enforcement, Governance and Trade, <http://www.euflegt.efi.int/about-flegt>.

	naar duurzaam beheerd bos, een FLEGT-vergunning of hergebruikt hout.
--	--

2.2 Criteria voor duurzaam bosbeheer

(A) CRITERIA DUURZAAM BOSBEHEER	
<p>C1) Hout is afkomstig uit duurzaam beheerde bossen, waarbij moet worden voldaan aan de definitie voor duurzaam bosbeheer zoals verwoord in criterium C1.1 t/m C1.6:</p>	<p>Uitleg: Bos wordt als volgt gedefinieerd: Bos is een stuk grond van meer dan 0,5 hectare met bomen die hoger zijn dan 5 meter en een kroonoppervlak van meer dan 10%, of met bomen die aan deze criteria zullen kunnen voldoen. Grond die overwegend als landbouwgrond of bebouwde grond gebruikt wordt, is daarbij niet inbegrepen⁴.</p> <p>Het criterium heeft ook betrekking op plantages.</p> <p>Met de term bosbeheerder in criterium C1.1 t/m C1.6 wordt bedoeld de organisatie die verantwoordelijk is voor het bosbeheer.</p> <p>Met de term bosbeheereenheid in criterium C1.1 t/m C1.6 wordt bedoeld een duidelijk afgebakend gebied dat vooral uit bos bestaat en volgens specifieke doelstellingen beheerd wordt op basis van een beheerplan.</p> <p>De criteria C1.1 t/m C1.6 zijn cumulatief. Dit betekent dat aan alle criteria moet worden voldaan.</p>
<p>C1.1) De bosbeheerder moet ervoor zorgen dat voor werkzaamheden die betrekking hebben op bosbeheer:</p> <p>a) adequate maatregelen worden genomen om de veiligheid en gezondheid van eigen werknemers, werknemers van aannemers en, waar van toepassing, van de lokale bevolking te waarborgen in overeenstemming met de geldende nationale wetgeving, ILO-conventies en ILO-richtlijnen;</p>	<p>Uitleg: ILO staat voor International Labour Organisation. Met betrekking tot C1.1a moet minimaal worden voldaan aan de 'ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry Work'⁵. Met betrekking tot C1.1b moet minimaal worden voldaan aan de 8 fundamentele ILO-conventies ten aanzien van arbeid⁶.</p>

⁴ FAO, 2015

⁵ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_107793.pdf

⁶ <http://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm>

<p>b) werknemers het recht hebben zich te organiseren en om te onderhandelen over lonen en arbeidsomstandigheden in overeenstemming met de geldende nationale wetgeving en ILO-conventies.</p>	
<p>C1.2) Het bosbeheer is erop gericht om aantasting van ecosystemen te minimaliseren. Dit betekent dat:</p> <p>a) de bodemkwaliteit van de bosbeheereenheid niet wordt aangetast en dat bodemerosie wordt voorkomen;</p> <p>b) de waterbalans en kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater in de bosbeheereenheid en stroomafwaarts (buiten de bosbeheereenheid) niet worden aangetast;</p> <p>c) koolstofkringlopen, nutriëntenkringlopen en ecologische kringlopen in de bosbeheereenheid niet worden aangetast;</p> <p>d) het verspreiden van niet-organisch afval en restmaterialen in de bosbeheereenheid wordt voorkomen;</p> <p>e) het gebruik van chemicaliën in de bosbeheereenheid alleen is toegestaan wanneer bewezen is dat duurzame (niet chemische) alternatieven onvoldoende werken.</p>	<p>Uitleg: In het bosbeheerplan moet aandacht worden besteed aan deze aspecten.</p>
<p>C1.3) Het bosbeheer is erop gericht om de productiviteit, gezondheid en vitaliteit van de bosbeheereenheid in stand te houden. Dit betekent dat:</p> <p>a) het houtoogstniveau de productiecapaciteit van de bosbeheereenheid niet overstijgt op de lange termijn;</p> <p>b) het bosbeheer erop is gericht om ziekten, plagen en branden te voorkomen en te beheersen voor zover ze de houtproductiecapaciteit van het bos bedreigen;</p> <p>c) de bosbeheereenheid is beschermd tegen illegale exploitatie en illegaal grondgebruik.</p>	<p>Uitleg Het houtoogstniveau en de lange-termijn productiecapaciteit dienen te worden gebaseerd op bosinventarisatiedata (groei- en opbrengstmetingen), monitoring en kartering. Daarnaast dient de overexploitatie van individuele (commerciële) houtsoorten te worden voorkomen.</p> <p>Illegale exploitatie of illegaal landgebruik in de vorm van onder andere mijnbouw, boskap, landbouw of bewoning is niet toegestaan in de bosbeheereenheid zonder de toestemming van de boseigenaar en de bevoegde autoriteiten.</p>
<p>C1.4) Het bosbeheer is erop gericht om de biodiversiteit van de bosbeheereenheid in stand te houden. Dit betekent dat:</p> <p>a) populaties van bedreigde en kwetsbare plant- en diersoorten in de bosbeheereenheid worden beschermd;</p>	<p>Uitleg: Bedreigde soorten zijn soorten die een zeer hoog risico lopen om uit te sterven in het wild. Kwetsbare soorten zijn soorten die een hoog risico lopen om uit te sterven in het wild. Een uitgebreide definitie van bedreigde en kwetsbare soorten wordt gegeven door</p>

<p>b) de conversie van bos in de bosbeheereenheid naar andere vormen van landgebruik, waaronder plantages, niet voorkomt, tenzij er sprake is van gerechtvaardigde uitzonderlijke omstandigheden;</p> <p>c) belangrijke ecosystemen of habitats in de bosbeheereenheid worden behouden in hun natuurlijke staat.</p>	<p>het IUCN⁷. De IUCN Red List of Threatened Species⁸ bevat een overzicht van bedreigde en kwetsbare soorten.</p> <p>Uitzonderlijke omstandigheden voor conversie van bos zijn bijvoorbeeld natuurrampen. Daarnaast kan conversie worden toegestaan als het bijdraagt aan duidelijke lange-termijn natuurbehoudsdoelen of wanneer het is gebaseerd op onbetwiste overheidsbesluiten.</p>
<p>C1.5) De bosbeheerder moet er voor zorgen dat sociaal-economische waarden en culturele waarden in de bosbeheereenheid worden gerespecteerd. Dit betekent dat:</p> <p>a) de wettelijke en traditionele rechten van derden op het gebruik van het bos, en op de diensten die het bos levert, worden geïdentificeerd, gedocumenteerd en gerespecteerd;</p> <p>b) er mechanismen zijn voor het oplossen van grieven en geschillen met betrekking tot eigendomsrechten, gebruiksrechten, bosbeheerpraktijken en arbeidsomstandigheden in de bosbeheereenheid;</p> <p>c) objecten en gebieden in de bosbeheereenheid van lokale, nationale of internationale culturele waarde worden beschermd.</p>	<p>Uitleg:</p> <p>Ten aanzien van C1.5a en C1.5b betekent dit dat er met alle relevante stakeholders (bijv. lokale bevolking en inheemse volkeren) een effectieve communicatie, consultatie en participatie dient plaats te vinden met betrekking tot het bosbeheer.</p> <p>Voorbeelden van objecten en gebieden van lokale, nationale of internationale culturele waarde zijn archeologische, religieuze, spirituele en erfgoedobjecten en gebieden.</p>
<p>C1.6) Voor een adequate planning en monitoring van de eisen die zijn gesteld in de criteria 1.2 tot en met 1.5 dient de bosbeheerder te beschikken over:</p> <p>a) een bosbeheerplan dat minimaal de volgende zaken bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een beschrijving van de huidige staat van de bosbeheereenheid; - de langetermijndoelen; - de gemiddelde jaarlijkse toegestane houtoogst per bosbeheertype en de jaarlijkse toegestane oogst van niet-houtige bosproducten gebaseerd op verifieerbare data; <p>b) kaarten waarop:</p>	<p>Uitleg:</p> <p>Het bosbeheerplan moet aandacht besteden aan de economische, sociale en ecologische aspecten van het bosbeheer.</p> <p>Op de kaarten dient minimaal te zijn aangegeven waar de grenzen lopen van de bosbeheereenheid en de houtkapconcessies. Daarnaast dienen beschermde habitats van plant- en diersoorten en waardevolle culturele (archeologische, religieuze, spirituele en cultuurhistorische) objecten en plekken op kaart te zijn aangegeven.</p>

⁷ IUCN Red List categories and criteria. Version 3.1 Second edition. Gland, International Union for Conservation of Nature (IUCN, 2012)

http://cmsdocs.s3.amazonaws.com/keydocuments/Categories_and_Criteria_en_web%2Bcover%2Bbckcover.pdf

⁸ <http://www.iucnredlist.org>

<ul style="list-style-type: none"> - de grenzen van de bosbeheereenheid zijn aangegeven; - de voor het bosbeheer essentiële elementen zijn aangeduid; c) een publiek beschikbare samenvatting van het bosbeheerplan. 	
<p>C2) Het hout moet aantoonbaar te herleiden zijn tot duurzaam beheerde bossen.</p>	<p>Uitleg: Om zeker te zijn dat het hout ook aantoonbaar afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen, moet de handelsketen ofwel geheel Chain of Custody (CoC) gecertificeerd zijn of inzichtelijk worden gemaakt door een schematische weergave van de handelsketen met bijbehorende documentatie (facturen, pakbonnen etc.) waarmee het hout te herleiden is naar een duurzaam beheerd bos.</p>

2.3 Criteria voor FLEGT

(B) CRITERIA FLEGT	
<p>C1) Hout is afkomstig uit een FLEGT-partnerland waarmee een Voluntary Partnership Agreement (VPA) in werking is. Voor het hout is door de overheid van het producerende land een FLEGT-vergunning voor export afgegeven en die vergunning is geaccepteerd door een bevoegde autoriteit in de EU. Daarbij moet er verifieerbare informatie aanwezig zijn over het land van herkomst en het product.</p>	<p>Uitleg: FLEGT staat voor Forest Law Enforcement, Governance and Trade. De Europese Unie sluit met landen een vrijwillige partnerschapsovereenkomst (Voluntary Partnership Agreement (VPA)). Volgens het FLEGT-vergunningensysteem moeten gespecificeerde houtproducten die uit een partnerland worden uitgevoerd en de Europese Unie binnenkomen bij een douanepost die is aangeduid voor toelating tot het vrije verkeer, gedekt zijn door een door het partnerland afgegeven FLEGT-vergunning. Een FLEGT- vergunning gaat na import in de Europese Unie niet mee in de verdere handelsketen. Om te achterhalen of hout onder een FLEGT-vergunning is geleverd, dient door de leverancier:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) informatie te worden verstrekt over het land van herkomst, waarmee kan worden geverifieerd of het hout daadwerkelijk uit een land komt dat FLEGT-vergunningen heeft afgegeven⁹; b) informatie te worden verstrekt over het soort product, waarmee kan worden

⁹ Op de website van de NVWA kan worden nagegaan welke landen FLEGT-vergunningen hebben afgegeven: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/import-van-hout-en-houtproducten-flegt/inhoud/over-flegt>

	geverifieerd of het betreffende houtproduct onder de VPA van het partnerland valt. ¹⁰ C) door middel van facturen en pakbonnen per houtproduct de handelsketen vanaf de import in de Europese Unie inzichtelijk te worden gemaakt.
--	--

2.4 Criteria voor hergebruikt hout

C) CRITERIA HERGEBRUIKT HOUT	
C1) Voor ' <u>pre-consumer</u> ' hergebruikt hout afkomstig van de primaire houtverwerkende industrie (vers resthout) en producten hiervan gefabriceerd, gelden de criteria zoals die in dit document zijn geformuleerd voor duurzaam bosbeheer (zie criteria onder A).	Uitleg: Pre-consumer hergebruikt hout van de primaire houtverwerkende industrie is hout dat vrijkomt als restmateriaal in het productieproces van de rondhoutverwerkende industrie (zoals zagerijen), waarbij het restmateriaal niet geschikt is voor het doel van de industrie waar het vrijkomt en het restmateriaal niet ter plekke kan worden hergebruikt in het productieproces. Deze houtstroom wordt meestal aangeduid als vers resthout en kan bestaan uit zaagsel, krullen, afkortdelen, schaaldelen, schors en chips.
C2) Voor ' <u>pre-consumer</u> ' hergebruikt hout afkomstig van de secundaire houtverwerkende industrie of houtverwerkers verderop in de keten (droog resthout) en producten hiervan gefabriceerd, geldt dat er verifieerbare informatie beschikbaar moet zijn over de herkomst(locatie) van dit hout.	Uitleg: Onder 'pre-consumer' hergebruikt hout afkomstig van de houtverwerkende industrie wordt verstaan: resthout dat vrijkomt bij het productieproces van secundaire houtverwerking of houtverwerking verderop in de keten (zoals de emballage-, meubel- en timmerindustrie, bouw en de grond-, weg- en waterbouw), waarin het materiaal niet opzettelijk geproduceerd is, ongeschikt is voor eindgebruik en niet kan worden hergebruikt op locatie in hetzelfde productieproces dat het genereerde. Deze houtstroom wordt meestal aangeduid als droog resthout en kan bestaan uit zaagsel, krullen, zaagstof en afkorthout. Om te achterhalen of het geleverde hout kan worden beschouwd als droog resthout dient er zoveel mogelijk verifieerbare informatie beschikbaar te zijn over de herkomst(locatie).
C3) Voor ' <u>post-consumer</u> ' hergebruikt hout (gebruikt hout) en producten hiervan gefabriceerd, geldt dat er verifieerbare informatie	Uitleg: Post-consumer hergebruikt hout is hout dat afkomstig is uit producten of toepassingen die zijn gebruikt voor hun oorspronkelijke doel. Denk hierbij aan sloophout, gebruikte meubels, verpakkingshout en hout ingezameld

¹⁰ Via de website van de NVWA kan worden nagegaan of het betreffende houtproduct onder de VPA van het partnerland valt. Voor ieder partnerland wordt een unieke VPA opgesteld waarin beschreven staat voor welke producten deze geldt en of er eventueel beperkingen zijn voor bepaalde houtsoorten:
<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/import-van-hout-en-houtproducten-flegt/vraag-en-antwoord/geldt-flegt-voor-al-het-hout-en-houtproducten-uit-het-partnerland>

<p>beschikbaar moet zijn over de voormalige toepassing en herkomst(locatie) van dit hout.</p>	<p>bij gemeentelijke milieustraten. Deze houtstroom wordt meestal aangeduid als gebruikt hout of afvalhout.</p> <p>Om te achterhalen of het geleverde hout kan worden beschouwd als post-consumer materiaal dient er per houtsoort of houtproduct zoveel mogelijk verifieerbare informatie beschikbaar te zijn over de laatst bekende:</p> <p>a) voormalige toepassing (bijvoorbeeld bouw- en utiliteitsbouw, grond-, weg- en waterbouw, emballage- of stuw hout, meubels); en</p> <p>b) herkomstlocatie (projectnaam, plaatsnaam).</p>
<p>C4) Voor houtproducten die bestaan uit een mengsel van pre-consumer materiaal (resthout), post-consumer materiaal (gebruikt hout) en hout uit andere bronnen, geldt dat houtproducten voor minimaal 70% moeten bestaan uit pre-consumer materiaal afkomstig van de secundaire houtverwerkende industrie of houtverwerkers verderop in de keten (droog resthout) en/of post-consumer materiaal.</p>	<p>Uitleg: Dit criterium heeft betrekking op samengestelde producten waar hergebruikt hout is vermengd met hout uit andere bronnen. De leverancier kan het hout onder certificaat leveren en daarmee aantonen dat het geleverde hout voor minimaal 70% bestaat uit pre-consumer materiaal afkomstig van de secundaire houtverwerkende industrie of houtverwerkers verderop in de keten (droog resthout) en/of post-consumer materiaal.</p>
<p>C5) Hergebruik van hout dat is verduurzaamd met chemische verduurzamingsmiddelen is alleen toegestaan wanneer de toegepaste verduurzamingsmiddelen op dit moment zijn toegelaten op grond van de vigerende wet- en regelgeving.</p>	<p>Uitleg: De databank van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) bevat alle op de Nederlandse markt toegelaten verduurzamingsmiddelen¹¹.</p>

¹¹ <http://www.ctgb.nl/toelatingen>

3 Verkenning community-based certificering

3.1 Inleiding

In het kader van een mogelijke herziening van de inkoopcriteria duurzaam hout is een verkenning uitgevoerd naar community-based certificering en de relevantie hiervan voor duurzaam geproduceerd hout. Er is gezocht naar keurmerken die zowel voldoen aan de definitie voor duurzaam bosbeheer (zie inkoopcriteria) als aan de definitie voor fair trade volgens FINE (een informele vereniging van vier internationale netwerken voor eerlijke handel¹²). Deze definitie luidt:

“Fair Trade is a trading partnership, based on dialogue, transparency and respect, that seeks greater equity in international trade. It contributes to sustainable development by offering better trading conditions to, and securing the rights of, marginalized producers and workers – especially in the South. Fair Trade Organizations, backed by consumers, are engaged actively in supporting producers, awareness raising and in campaigning for changes in the rules and practice of conventional international trade.”

De volgende operationele keurmerken zijn gevonden voor zowel duurzaam bosbeheer als fair trade:

- Madera Justa (Midden-Amerika)
- FORCERT (Papua New Guinea)
- Foundation for People and Community Development en Madang Forest Resource Owners (Papua New Guinea)
- Regional Agroforestry Cooperative ‘Colón, Atlántida, Honduras’ (Honduras)
- Cooperfloresta (Brazilië)
- Analog Forestry Network (Costa Rica) onder het zogenaamde ‘Participatory Guarantee Systems (PGS)’

De oppervlaktes die gecertificeerd zijn onder de bovengenoemde systemen zijn relatief klein in vergelijking met de systemen voor duurzaam bosbeheer. Onder Madera Justa was in maart 2017 bijvoorbeeld in Guatemala een groep consessiehouders gecertificeerd met een totale oppervlakte van 300.800 ha. Andere keurmerken omvatten niet meer dan enkele tienduizenden hectares. De hoeveelheden hout die onder deze keurmerken op de markt komen zijn daarmee relatief klein.

Daarnaast is een aantal initiatieven gevonden die zich op niet-houtige bosproducten en Participatory Guarantee Systems (al dan niet in combinatie met internationale certificeringssystemen) richten:

- Non Timber Forest Product (NTFP) - Exchange Programme Indonesia;
- Key Stone / Last Forests (India)
- The Tree Project (Honduras)

Er zijn daarnaast in het verleden diverse onderzoeken gedaan naar de wensen vanuit de markt, de haalbaarheid en de voorwaarden voor de ontwikkeling van dubbelcertificering (o.a.

¹² Fairtrade Labelling Organizations International, World Fair Trade Organisatie, Netwerk van Europese Wereldwinkels en de Europese Fair Trade Association (Fair Trade Producten, s.a.)

Macqueen *et al.*, 2006; Macqueen *et al.*, 2008; Leonardi, 2009). Daaruit is onder meer de pilot van de Forest Stewardship Council (FSC) en Fairtrade International voortgekomen.

Sinds een aantal jaar biedt FSC de zogenaamde ‘Small and Community Label Option’ (SCLO) aan kleine boseigenaren aan. Met dit label kunnen kleine en community producenten zich op de markt onderscheiden. De tekst op het label is iets aangepast ten opzichte van het standaard FSC-label. Verder is er een aparte marketingcampagne en de producenten worden ondersteund in het creëren van nieuwe schakels in de handelsketen (FSC, s.a.2).

3.2 Suggesties inkoopcriteria

In de Buying Sustainable Timber Guide (Clement *et al.*, 2013) staan handvatten beschreven hoe fair trade-hout en houten producten middels inkoopcriteria gestimuleerd kunnen worden. In de gids wordt de optie gegeven om ‘award criteria’ op dit vlak op te nemen om een signaal naar de markt af te geven. Wel wordt geconstateerd dat deze criteria waarschijnlijk (nog) niet tot significante inkopen zullen leiden, omdat er nog weinig producten met zowel een certificaat voor duurzaam bosbeheer als een fair trade-certificaat op de markt zijn. In bijlage 1 zijn de voorbeeld-‘award criteria’ uit de Buying Sustainable Timber Guide (Clement *et al.*, 2013) opgenomen.

3.3 Conclusie

Uit de verkenning blijkt dat community-based certificering nog beperkt in omvang is. Er zijn op de markt nog nauwelijks volumes hout(en producten) beschikbaar die vanuit community-based gecertificeerde bossen afkomstig zijn. Afgezien van enkele voorbeelden waar sprake is van dubbelcertificering van bossen/gebieden (FSC en Fairtrade/WFTO), zijn er geen eenduidige keurmerken of criteria gevonden waarmee eenvoudig kan worden vastgesteld of hout afkomstig is uit zowel duurzaam beheerde bossen als uit fairtrade productiesystemen. Voornamelijk maakt dit het lastig om community-based certificering een plek te geven in de Nederlandse inkoopcriteria voor duurzaam hout.

4 Aanbevelingen

Dit rapport bevat een voorstel voor de herziening van de criteria voor de inkoop van hout in het kader van het inkoopbeleid van de Rijksoverheid. In dit hoofdstuk wordt een aantal aanbevelingen gegeven voor de implementatie van de nieuwe inkoopcriteria.

1. Voorafgaand aan de introductie van een herziene set inkoopcriteria moet worden getoetst of de momenteel in het duurzaam inkoopbeleid toegelaten keurmerken voor duurzaam bosbeheer voldoen aan de herziene criteria.
2. Bij de introductie van de huidige set inkoopcriteria (TPAS) is er veel aandacht besteed aan communicatie richting inkopers en de markt via voorlichtingsbijeenkomsten, trainingen voor inkopers, de website www.inkoopduurzaamhout.nl en een helpdesk waar contract- en projectmanagers en beleidsmedewerkers van overheden terecht konden met vragen over de criteria. Ook de nieuwe criteria zullen onder de aandacht moeten worden gebracht van overheden en de markt. Alhoewel steeds meer contract- en projectmanagers, inkopers e.d. van de (Rijks)overheid gewend zijn om te werken met inkoopcriteria voor duurzaam hout, zal een nieuwe set criteria de nodige vragen opwerpen, bijvoorbeeld over de wijze van interpretatie van bepaalde criteria. Bovendien werken verschillende diensten van de overheid met voor de betreffende dienst standaard bestek- of contractbepalingen, bijvoorbeeld Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf. Het is zaak dat nieuwe inkoopcriteria hier goed in verwerkt worden en dat deze diensten en de betreffende contactpersoon actief hierover geïnformeerd worden. Bij de introductie van nieuwe inkoopcriteria voor hout is een nieuw communicatietraject daarom belangrijk. Daarbij zal onder meer de website www.inkoopduurzaamhout.nl moeten worden aangepast. Ook het opzetten van een nieuwe helpdesk/vraagbaak waar inkopers het eerste jaar met hun vragen terecht kunnen is belangrijk.
3. De FLEGT-vergunning gaat na import in de Europese Unie niet mee in de verdere handelsketen en is dus voor een inkoper lastig tot niet op te vragen. Indien FLEGT-hout onderdeel uitmaakt van het inkoopbeleid, verdient het aanbeveling een korte toelichting te ontwikkelen hoe de handelsketen inzichtelijk gemaakt kan worden vanaf de import in de Europese Unie, inclusief voorbeeldfacturen en pakbonnen. Dit als handreiking voor zowel overheidsinkopers als de private sector.
4. Om aan te tonen dat hout voldoet aan de criteria voor hergebruikt hout zal in een groot aantal gevallen door de markt geen gebruik worden gemaakt van bestaande certificeringssystemen zoals FSC en PEFC, die labels kennen voor gerecyclede producten. Het verdient daarom aanbeveling om een toelichting te ontwikkelen hoe informatie over de herkomst(locatie) en de voormalige toepassing van hergebruikt hout kan worden achterhaald en gedocumenteerd.
5. Om inkopers te ondersteunen om in aanbestedingen en andere inkooptrajecten de duurzaam inkoopcriteria ten aanzien van hout op een juiste manier te formuleren, zijn er voorbeeld bestekteksten ontwikkeld. Deze worden onder meer aangeboden op de website www.inkoopduurzaamhout.nl¹³. Ook voor de STABU-systematiek en de RAW-systematiek zijn voorbeeldteksten ontwikkeld. Deze voorbeeldbestekteksten dienen te worden herzien als er een nieuwe set inkoopcriteria voor hout wordt geïntroduceerd. Op de website van PIANOo¹⁴ worden voor verschillende productgroepen milieucriteria-documenten aangeboden met handreikingen voor het duurzaam inkopen. Voor productgroepen waar hout in voorkomt zijn in de milieucriteriadocumenten

¹³ http://www.inkoopduurzaamhout.nl/public/pdf/bestektekst_juli2017.pdf

¹⁴ <https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/productgroepen>

voorbeeldteksten voor de inkoop van hout opgenomen. Ook deze teksten dienen te worden aangepast bij een herziening van de inkoopcriteria voor hout.

6. In het Verenigd Koninkrijk geldt dat de positie van FLEGT in het inkoopbeleid wordt geëvalueerd als er FLEGT-hout geïmporteerd is uit 3 verschillende landen gedurende 3 jaar (Lammerts van Bueren, 2016, pag. 6). Aangezien het op dit moment onzeker is wanneer er naast Indonesië uit twee andere landen FLEGT-hout beschikbaar komt en het evaluatiemoment daarmee lang op zich kan laten wachten, wordt aanbevolen om in Nederland na een vaste periode van 5 jaar de positie van FLEGT in het inkoopbeleid te evalueren.
7. Om te zien of de nieuwe inkoopcriteria ten aanzien van FLEGT ook daadwerkelijk effect hebben op de import van FLEGT-hout, verdient het aanbeveling om te monitoren in hoeverre FLEGT-hout wordt ingekocht door de (Rijks)overheid en hoe dit volume zich ontwikkelt na invoering van de inkoopcriteria. Er wordt momenteel bijgehouden hoeveel FLEGT-licenties worden afgegeven en welke volumes daarmee gemoeid zijn (in kg). Dit kan dienen als een nulmeting en bovendien kunnen, op basis van de douane-goederencodes, de voor de overheid meer relevante producten geïdentificeerd worden.
8. Ook bij het opnemen van hergebruikt hout in de inkoopcriteria is het van belang om via een nulmeting na te gaan hoeveel hergebruikt hout en houten producten er momenteel wordt gebruikt op de markt en specifiek door de (Rijks)overheid. Via opeenvolgende marktmetingen (in het kader van circulaire economie) kan daarna worden nagegaan wat het effect is op het gebruik van hergebruikt hout na introductie van de herziene inkoopcriteria.
9. Doel van de inkoopcriteria is het vergroten van de vraag naar duurzaam geproduceerd hout en daarmee duurzaam bosbeheer stimuleren. Het is dus zaak dat de inkoopcriteria worden gehanteerd, maar vooral ook in de praktijk opgevolgd. Steekproeven in het verleden hebben aangetoond dat de criteria veelal in contracten worden opgenomen, maar dat er in de praktijk niet of nauwelijks sprake is van controle of ze worden nageleefd. Dat betekent ook dat de overheid slechts beperkt kan aantonen dat daadwerkelijk hout dat voldoet aan de inkoopcriteria wordt toegepast (Van Benthem en Winterink, 2015). Het verdient dan ook aanbeveling om voorlopig jaarlijks een aantal projecten aan te wijzen en te controleren of de inkoopcriteria op een juiste manier gehanteerd en door de markt ook nageleefd worden. Wanneer de resultaten breed worden uitgemeten, zowel binnen de overheid als naar de markt toe, dan kan verwacht worden dat hier een goed leereffect vanuit gaat en de implementatie en aantoonbaarheid in de praktijk verbetert.

5 Bronnen

Both Ends. s.a. *Participatory Guaranteed Systems – small producers gain credibility and improve their market access*. Geraadpleegd 10 januari 2017 via http://www.bothends.org/uploaded_files/document/LR_PGS_case_hyperlinks.pdf.

Bun, Y. A. s.a. *Community Based Forestry Experience in Madang, Papua New Guinea – Governance and Decentralisation*. CIFOR. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <http://www.fpcd.org.pg/pages/MFROA%20and%20its%20members.htm>
http://www.cifor.org/publications/pdf_files/events/documentations/yogyakarta/papers/paper_yatibun.pdf

Bentham, M. van, en A. Winterink. 2015. *Van bos tot bouwplaats. Toepassing duurzaam geproduceerd hout in bouwprojecten van de Rijksoverheid*. Wageningen, Stichting Probos

CBI Market Intelligence. 2016. *CBI Trends: Timber in Europe*. Ministry of Foreign Affairs. Geraadpleegd 10 januari 2017 via https://www.cbi.eu/sites/default/files/market_information/researches/trends-timber-2016.pdf.

Clement, S., P. Defrancheschi, A. Leonardi, D. Florian. 2013. *Buying Sustainable Timber. A guide for public purchasers in Europe. 2nd Edition – October 2013*. s.l, The Sustainable Timber Action consortium & ICLEI.

Cooperfloresta. s.a. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <http://www.cooperfloresta.com>.

CPET. 2013. *Definition of Legal and Sustainable for Timber Procurement*. Fifth Edition June 2013. Central Point of Expertise on Timber. Geraadpleegd 12 december 2016 via https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/320982/2013_05_08_-_CPET_Deft_Legal_Sustainable_5th_ed_-_Final.pdf.

DEFRA. 2016. *UK Government Timber Procurement Policy. Timber Procurement Advice Note (6th edition)*. s.l., Department of Environment, Food and Rural Affairs.

EU. 2010. *Verordening (EU) Nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen*. Publicatieblad van de Europese Unie 12-11-2010.

FAO. 2012. *FRA 2015. Terms and Definitions. Forest Resources Assessment Working Paper 180*. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations.

FLEGT Licensed timber. 2017. Geraadpleegd 1 februari 2017 via <http://www.flegtlicence.org>.

FORESCOM. s.a. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <http://www.forescom.com.gt>.

FSC. s.a. *The FSC–Fairtrade dual certification pilot project*. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <https://ic.fsc.org/en/our-impact/current-projects/fsc-and-fairtrade-dual-labelling-pilot-project>

FSC. s.a.2 *Small and community option label*. Geraadpleegd 7 februari 2017 via <https://ic.fsc.org/en/smallholders/support/market-access/small-and-community-label-option>.

FSC. 2002. *FSC International Standard. FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship. FSC-STD-01-001 (version 4-0) EN*. Bonn, Forest Stewardship Council. Geraadpleegd 30 januari 2017 via <https://ic.fsc.org/preview.fsc-std-01-001-v4-0-fsc-principles-and-criteria-for-forest-stewardship.a-315.pdf>.

FSC. 2011. *FSC Standard .Sourcing reclaimed material for use in FSC Product Groups or FSC Certified Projects (FSC-STD-40-007 (V2-0) EN)*. Geraadpleegd 29 november 2016 via <https://ic.fsc.org/download-box.200.htm>.

FSC. 2014. *Cooperfloresta in Brazil*. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <https://scllo.fsc.org/download.cooperfloresta-in-brazil.a-72.pdf>.

FSC. 2015a. *FSC International Standard. FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship. FSC-STD-01-001 (version 5-2) EN*. Bonn, Forest Stewardship Council. Geraadpleegd 30 januari 2017 via <https://ic.fsc.org/preview.fsc-principles-and-criteria-for-forest-stewardship-fsc-std-01-001-v5-2-en-print-version.a-4843.pdf>.

FSC. 2015b. *The FSC–Fairtrade dual certification pilot project – report*. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <https://ic.fsc.org/download-box.5140.htm>.

IDH. 2016. *Position Paper. Mainstreaming Sustainability in Tropical Timber Legality, sustainability, and the business case for frontrunner collaboration*. Geraadpleegd 27 juli 2017 via <https://www.idhsustainabletrade.com/uploaded/2016/07/Mainstreaming-Sustainability-in-Tropical-Timber.pdf>.

IIED. s.a. *Exploring fair trade timber*. Geraadpleegd 10 januari via <http://www.iied.org/exploring-fair-trade-timber>.

IUCN. 2012. *IUCN Red List categories and criteria. Version 3.1 Second edition*. Gland, International Union for Conservation of Nature (IUCN).

Lammerts van Bueren, E. 2016. *Comparison of Timber Procurement Policies. An analysis of commonalities and differences of six EU member states*. S.l. ISAFOR.

Leonardi, A. 2009. *Linking forest management and fair trade certification. Standards Comparison & Market Analysis for Dual Certified Forest Products*. University of Padua, Faculty of Agriculture.

Macqueen, D., A. Dufey, B. Patel. 2006. *Exploring fair trade timber – a review of issues in current practice, institutional structures and ways forward*. Edinburgh, International Institute for Environment and Development.

Macqueen, D. (Ed.). 2008. *Distinguishing community forest products in the market – industrial demand for a mechanism that brings together forest certification and fair trade*. Edinburgh, International Institute for Environment and Development.

Oldenburger, J., F. Voncken, J. Penninkhof, M. van Benthem. 2016. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2015*. Wageningen, Stichting Probos.

- PEFC Council. 2010. *PEFC International Standard. Sustainable Forest Management - Requirements. PEFC ST 1003: 2010*. Geneva PEFC Council. Geraadpleegd 30 januari 2017 via http://www.pefc.org/images/documents/PEFC_ST_1003_2010_SFM_Requirements_2010_11_26.pdf.
- PEFC Council. 2013. *PEFC Chain of Custody of Forest Based Products - Requirements (PEFC ST 2002:2013) Second Edition*. Geraadpleegd 29 november 2016 via http://pefc.org/images/documents/standards/PEFC_ST_2002-2013_CoC_Standard_-_Second_Edition.pdf.
- Rijksoverheid. 2016. *Nederland circulair in 2050 Rijksbreed programma Circulaire Economie*. Den Haag, Ministerie van Infrastructuur en Milieu & Ministerie van Economische Zaken.
- Rijksvastgoedbedrijf. 2016. *Rijksvastgoedbedrijf Standaard besteksbepalingen 2016-1 (RS), samengesteld op basis van de STABU-Catalogus 2016-1*. Geraadpleegd 28 november 2016 via <http://www.stabu.org/diensten/bestekteksten/rijksgebouwendienst-standaard-besteksbepalingen/#.WDxaE9LhAdU>.
- Rijkswaterstaat. 2010. *Rijkswaterstaat Brede Afspraak Duurzaam inkopen 08-01-2010*. Geraadpleegd 28 november 2016 via <https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/rijkswaterstaatbredeafsprakduurzaaminkopen.pdf>.
- Royal HaskoningDHV. 2016. *Evaluatie Toetsingscommissie Inkoop Hout (TPAC)*. s.l, Royal HaskoningDHV.
- Sustainable Timber Action consortium. 2012. *How to combine Fair Trade and forest management certification – a short guide for community forests and traders to link Fair Trade practices with forest management certification*. s.l., Sustainable Timber Action.
- Timberchecker. Geraadpleegd 14 december 2016 via <http://timberchecker.nl>.
- TPAC. 2014. *Dutch Procurement Criteria for Timber*. The Hague, SMK/Timber Procurement Assessment Committee.
- Vankrunkelsven, L. 2013. *Cooperfloresta: een les in vergroening van landbouw voor de EU. De wereld morgen België*. Geraadpleegd 10 januari 2017 via <http://www.dewerldmorgen.be/artikels/2013/04/23/cooperfloresta-een-les-in-vergroening-van-landbouw-voor-de-eu>.

Bijlage 1 - Voorbeeld Award Criteria voor fair trade

Onderstaande award criteria zijn overgenomen uit Buying Sustainable Timber guide (Clement *et al.*, 2013)

(Note: Assumes the application of the “most economically advantageous tender” (MEAT) model)

DEFINING FAIR TRADE

1. 20 points will be awarded to [timber product(s)] produced according to the following principles of fair trade¹⁵, endorsed by the European Parliament Resolution on fair trade and Development (2005/2245(INI))¹⁶.
 - a) A fair producer price, guaranteeing a fair wage, covering the costs of sustainable production and living. This price needs to be at least as high as the fair trade minimum price and premium where they have been defined by the international fair trade associations for the specific product(s) in question;
 - b) Part payments to be made in advance if so requested by the producer;
 - c) Producers are involved in standard-setting;
 - d) Transparency and traceability throughout the supply chain to guarantee appropriate consumer information;
 - e) Conditions of production respecting the eight International Labour Organization (ILO) Core Conventions;
 - f) Respect for the environment, protection of human rights and in particular women's and children's rights and respect for traditional production methods which promote economic and social development.
 - g) Capacity building and empowerment for producers, particularly small-scale and marginalised producers and workers in developing countries, their organisations as well as the respective communities, in order to ensure the sustainability of fair trade;
 - h) Support for production and market access for the producer organisations;
 - i) Awareness-raising activities about fair trade production and trading relationships, the mission and aims of fair trade and about the prevailing injustice of international trade rules,
 - j) Monitoring and verification of compliance with these criteria, in which producer organisations must play a greater role, leading to reduced costs and increased local participation in the certification process,
 - k) Regular impact assessments of the fair trade activities. For the avoidance of doubt, application of the above principles will be assessed only in relation to the specific production arrangements proposed for the contract in question.

¹⁵ Please note, the principles presented have been slightly modified to ensure the direct link to the subject matter of the contract.

¹⁶ This document provides a definition as agreed upon by members of the European Parliament.
www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2006-0207+0+DOC+PDF+V0//EN

VERIFICATION

The contractor [supplier, bidder] must provide either:

- a) Products carrying a Fair Trade label (Fairtrade Labelling Organizations International)
- b) Products imported and distributed by fair trade Organizations (recognised by World Fair Trade Organization)
- c) Any equivalent means of proof Recommended procurement criteria